

VNS 1/2020 vp

Suojeluasiantuntija Hanna Aho

Erityisasiantuntija Tapani Veistola

Suomen luonnonsuojeluliitto ry

MmV 29.4.2020

Valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2021-2024

Yleistä

Koronaviruksen vuoksi tehtävällä talouden elvytyksellä tulee suojella ilmastoa, vesistöjä ja luontoa. Turvallinen ja terveellinen ympäristö on ihmisten perusoikeus, jonka rapautuminen on vakava uhka ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille. Nyt on aika torjua ympäristökriisejä, ennen kuin ne pahenevat entisestään. Tämän tulee näkyä valtioiden luonnonsuojelupolitiikassa ja -rahoituksessa. On myös todennäköistä, että ilmastokriisin syveneminen tulee lisäämään tartuntatauteja.

Pääministeri Sanna Marinin hallitus kaavailee mittavaa talouden elvytystä, ja [hallitus on sitoutunut vauhdittamaan elvytyksellä ilmasto- ja ympäristötavoitteiden saavuttamista](#). Tämän on tärkeää toteutua julkisen talouden suunnitelmassa ja vuosittaisissa budjeteissa.

On erittäin tärkeää, että näihin tavoitteisiin vastaavia hallitusohjelman tulevaisuusinvestointeja voidaan toteuttaa myös vuosina 2023–24. Nyt niitä ei julkisen talouden suunnitelmassa ole (vertaa taulukko 5 ja 14).

Tarvitsemme lisää uusiutuvaa energiaa, kestäväää liikkumista, energiatehokasta asumista ja luonnonsuojelualueita. Tarvitsemme tukea maailman köyhimmille ympäristökriisien torjuntaan. [Climate Action Trackerin analyysin](#) perusteella tarvitsemme maailmanlaajuisesti vahvaa vihreää elvytystä, jotta voimme päästä 1,5 asteen polulle. Tämä tarkoittaisi globaalisti 1,2 prosentin lisäystä vihreisiin investointeihin ja 0,4 prosentin vähennystä fossiili-investointeihin.

Talouden elvytyksessä tulee noudattaa seuraavia periaatteita:

1. Elvytysrahoitus suunnataan kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseen, ilmastokriisiin sopeutumiseen, ympäristönsuojelun parantamiseen ja luonnonsuojeluun. Rahoituskohteet eivät saa aiheuttaa haittaa ympäristölle.
2. Mahdollisen valtiontuen suuryrityksille on oltava ehdollista. Tuen vastineeksi yhtiöiden on sitouduttava tieteenmukaisiin ilmasto- ja monimuotoisuustavoitteisiin, niiden uskottavaan toteutukseen sekä yritys vastuun kantamiseen hyvinvointivaltion turvaamiseksi.
3. Ympäristölle haitallisista tuista luopumiseksi on tehtävä suunnitelma. Kun koronaviruksen akuutti vaihe on ohi, esimerkiksi turpeen verotuesta ja lentokerosiinin verottomuudesta on luovuttava.

Hallitus on asettanut erilaisia työryhmiä pohtimaan talouden keinoja, joilla voidaan samalla panostaa työllisyyteen että edistää Suomen hiilineutraaliustavoitetta. Tämä on hyvä lähtökohta. Nyt on varmistettava, että ryhmien työ perustuu tutkimukseen, hahmotellut toimenpiteet vievät kohti ilmastotavoitteita sekä vahvistavat ympäristön ja luonnon tilaa. Ne tulee ottaa huomioon tulevilla julkisen talouden suunnitelmissa ja budjeteissa.

Julkisen talouden suunnitelmassa mainitaan hallituksen valmisteleva uusi ilmastorahasto, jonka pohjana on Valtion kehitysyhtiö Vake Oy. On tärkeää, että rahastosta voidaan rahoittaa ilmastohankkeita, joille ei ole vielä muuta rahoituskanavaa tai joihin ohjatut resurssit ovat nykyisellään riittämättömät. Esimerkkinä jälkimmäisestä on kuntien ilmastotoimien rahoitus, jonka määrärahoja tulisi korottaa ja samalla rahoituskriteerejä tulisi tarkastella ilmastohyötyjen lisäksi muiden ympäristötavoitteiden näkökulmasta.

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala

Hallitusohjelman mukaisesti kehyskaudella panostetaan erityisesti maankäyttösektorin ilmastotoimenpiteisiin, ilmastokestävään ruokapolitiikkaan, luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen sekä vesistökuormituksen vähentämiseen, vesienhallintaan ja tulvasuojeluun.

Lisäksi maatalouteen kohdistuvat määrärahat hiilineutraalin Suomen edistämiseksi ovat suurin sektorikohtainen uusi panostus. Ne ovat yli kolmannes vuosien 2021–24 Hiilineuraali Suomi -toimien kohdennuksesta. Summa on merkittävä, esimerkiksi 709 milj. euroa vuonna 2021 ja yhteensä 1,747 miljoonaa.

Näiden tavoitteiden tulee näkyä myös toimenpiteiden valinnassa ja niiden tehokkuudessa. Rahoituksella luvattujen ympäristöhyötyjen varmistamiseksi tarvitaan hyvää yhteistyötä tutkijoiden, ympäristöhallinnon ja -järjestöjen kanssa.

Lisäksi Metsähallituksen vuotuista tuloutusta esitetään alennettavaksi hallituskauden aikana (s. 45). Tämä on aivan oikein ja mahdollistaa kestävämmän metsätalouden. Huomattakoon, että metsätuotteiden kysyntä saattaa koronakriisin ja sitä seuraavan taantuman takia laskea merkittävästi. Tämä on tärkeää ottaa tuloutustavoitteen mitoituksessa huomioon.

Lisätietoja

- Hanna Aho, suojeluasiantuntija, hanna.aho@sll.fi, p. 040 628 9495
- Tapani Veistola, erityisasiantuntija, tapani.veistola@sll.fi, p. 0400 615 530